

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Scipio Claromontius De Ratione Status

Chiaramonti, Scipione

[S.l.], 1679

Quod licet verus finis constitutus sit, nihilominus considerandae sint
caeterae tres sententiae de fine legis, & quam ob rem. VIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10064

(quod transparet magis.) Illudque ibi ita evenit: etenim cum quaestio esset utrum Dn. de Plessis recte, vel secus citasset ex S. S. loca, quae falso inde adducta eidem objiciebat Card. Perronius, male citata fuisse deprehensum est. Hinc sciri porro potuit, quid veri habeat totum opus contra Missam scriptum, in quo loca erant adducta. Verum non solum corruptiones permittendae non sunt, sed neque etiam periculum vicinum: quod praecipue consistit in consuetudine contagiosa haereticorum. Dixi contagiosa: nam omnis haeresis malum est contagiosum, alia tamen alia magis. Enimvero nonnulli haeretici Zelotae sunt in secta sua, qui nihil omittunt, quin quos possint infectent. Et tales maxime Calviniani sunt. Verum est, quod res tutior sit, omnem consuetudinem prohibere cum quocunque haeretico, aut solum concedere, cum opus est, ut ita negotiis locisque adstringantur, ut omne periculum contagii tollatur, si poterit fieri. Aliter si fecerint, metuant Principes periculum terreno imminens statui, si iactura caelestis salutis parum ipsos movet.

Ejus rei Galliae regnum vivum est exemplum, quantum illud decrementum auctoritatis & redituum passum sit, cum redituum regionum magnam partem haeretici occupassent. Ut taceam seditiones, direptiones, ruinas regni, ac pericula, in quae saepenumero ipsi reges venerunt, qui parum abfuit, quin caperentur, velut Carolus Nonus.

Quod licet verus finis constitutus sit, nihilominus considerandae sint caeterae tres sententiae de fine legis, & quam obrem.

C A P. VIII.

Debet videri, haud opus esse de ceteris sententiis de vero fine rectoque legum recensitis differere, cum deprehensum sit, primam esse veram: scilicet, quod commune bonum civiumque salus sit verus legum finis: unde remanet reliquas opiniones esse falsas. Nihilominus non se res eo habet modo. Enimvero ex iis, quae diximus, apparere potest, quod licet ex sua natura legum finis sit felicitas exposita, attamen re ipsa

non finis est, nisi reipubl. optimæ. Sed est res difficillima ejusmodi remp. habere. Non enim omnes gentes capaces sunt ejus: præterquam quod jam plurimæ institutæ sunt, quæ mutari nequeunt: quare eatenus oportet prudentem politicum leges accommodare ad illam imperii formam. Verum quidem est, quod quantum illa possit prudentia ac auctoritate ipsius corrigi, studebit ut fiat: attamen absque motibus, & quantum eam obrem permittit natura eorum, qui imperii participes sunt, qui metuunt facile quamvis mutationis speciem, & sæpenumero qui ei rei student, infidelitatis & majestatis læsæ arguunt: veluti accidit Regi Spartanorum Agidi, cupienti remp. Spartanam ad instituta Lycurgi revocare, unde infeliciter discesserat. Ut difficile sit leges condere alterius finis gratia, quam illius, quem illa reipubl. forma admittet, in qua leges sancuntur. Qui finis in nonnullis rebusp. non ultra virtutem, quæ fortitudo dicitur, tendit, ut postea audiemus, & in aliis ad pacem & civium concordiam: qua de causa in quibusdam rebusp. illæ opiniones erunt veræ, quas secundo & tertio loco numeravi. Ad ultimam tandem quod attinet, falsa & prava est eo modo, ut allata est: ut qui imperat, pro fine sibi ponat utile suum, ita ut quicquid in gratiam populi faciat, agat solum quoniam ipsi prodest, ideoque populum etiam opprimat, deprimatque, si ita suo expediat principatui. Est adeo evidens iniquitas finis istiusmodi, ut Aristoteles ponat pro differentia constituyente principatum pravum, dicens, pravum esse imperium, ac vitiosam remp. quæ solam utilitatem imperantis spectat. Verba ejus sunt, quæ inferius postea plenius considerabimus: *perspicuum igitur est, omnes Resp. quæ commune bonum propositum habent, has quidem rectas esse secundum simpliciter justum: quæcunque vero suum tantum propriumque, cuncta vitiose sunt, & migrationes exitusque e rectis rebus publ. (lib. 3. polic. cap. 4.)* Nihilominus cum plurimi contrarium crediderint, adductis argumentis admodum verosimilibus, consultum erit instituere examen & opinionis, & rationum in gratiam illius allatarum; ut illa rejecta, hisque solutis, vera jamque comprobata sententia clara magis, magisque perspicua maneat. At vero ex eodem examine binas alias assertiones consequemur. Altera erit, quod Princeps una cum subditorum salute studere etiam propriæ per se, & non ex accidenti solum possit, ut communiter Interpretes Aristotelis existimarunt, sed vero & Aristoteli in eo adversantes: altera quod etiam
forma

forma imperii prava nihilominus communiter toleranda sit, neque contra illam insurgendum. Quæ omnia distincte & breviter audiemus.

Proponitur examinanda opinio: an utilitas Imperantis finis rectus sit & verus legum. Distinguntur significata, & argumenta pro illa opinione afferuntur.

CAP. IX.

Opinio igitur multorum est, quod Imperantis utilitas sit finis verus legum: & quoniam vox status uno modo formam principatus significat, qui dominatur, ut superius dictum est, ideo plurimi dicunt finem esse utilitatem status, ut idem illud significant, quod modo dico, quod sit scilicet utilitas Imperantis. Sed monendum nihilominus, quod hoc pronuntiatum (utilitas Imperantis) & ad personam referatur, sive personas, quæ impræsentiarum dominantur, & ad formam Reipubl: at utilitas status ad formam imperii restringitur. Explico me in dominatu unius Augusti exemplo. Ibi forma Reip. principatus erat, in quo unus omnia gubernat; cujus commodum in eo consistebat, ut in id incumberet, non in imperium plurium converteretur. Ejusmodi conversio Romæ accidit expulso Tarquinio superbo, & mortuo Caligula: ad eandem aspiravit Senatus Romanus, qui principio tentavit illum ad formam pristinæ libertatis reducere. At utilitas Imperantis contendit ad conservandum sibi imperium, licet cum præjudicio formæ post excessum suum ex hac vita. Et talem propriam utilitatem animo intuitus est Augustus, cum Tiberium, Lucio & Cajo Cæsare nepotibus defunctis, adoptaret: qui Tiberius, licet filius ipsi esset Drusus legitimus, attamen jussu Augusti Germanicum adoptavit, cui etiam legiones Germanas tradiderat ducendas. Id omne tendebat ad tutandam personam Augusti adversus insidias, quæ a cæteris civibus, & a propria familia sibi fieri possent. Adversus illas sibi prospiciebat, parando tot ultores, si læsus fuisset, quot adoptasset: adversus has se muniebat, dividens quasi æmula potentia ipsos illos, ut neq; ipsi inter se obæ-

mu.